RUSKI INWALID

N° 87.

ŚRODA. 16 Kwietnia. 1819 r.

CZYLI

WIADOMOŚCI WOJENNE.

WIADOMOŚCI KRAIOWE.

Królestwo Polskie.

z Warszawy 10 *Kwietnia.* n. s.

— *z Dziennika Praw* —

W Imieniu Nayiaśnieyszego
ALEXANDRA I.
Cesarza Wszech Rossyy Króla Polskiego.
&c. &c. &c.
Xiążę Namiestnik Królewski w Radzie Stanu.

Gdy Nayiaśnieyszy Pan raczył utworzyć nowy urząd Koniuszego Dworu Królewsko-Polskiego,, i chce takowy mieć pośrednim miedzy stopniem Szambelana, a Wielkiemi Urzędnikami tegoż Dworu, zatem uzupełniaiąc postanowienie Nasze z dnia 22 Lipca roku 1817 względem opłaty stępla od patentów nominacyynych na urzędy nadworne, postanowiliśmy i stanowiemy.

Artykuł 1. Koniuszy Dworu Jego Cesarsko Królewskiey Mości płacić ma za stępel od patentu nominacyynego na raz ieden złotych czterysta pięćdziesiąt.

Art: 2. W postąpieniu na wyższy stopień należytość stęplowę od patentu nominacyynego tylko dopłacać będzie stosownie do ducha i brzmienia artykułu 4 postanowienia z daty powyżey wyrażonego.

Art: 3. Wykonanie ninieyszego postanowienia, które w dzienniku Praw ma bydź umieszczone, wszystkim władzom kraiowym Rządowym, w czem do którey należy, poiecamy.

Działo się w *Warszawie* na posiedzeniu Rady Administracyyney dnia 20 Marca 1819 r.

(podpisano) *Zaiączek.*

Minister Prezyduiący w Kommissyi Przychodów i Skarbu (podpis:) J. *Węgleński.*

Radca Sekret: Stanu Jenerał Brygady. (podpis) *Kossecki.*

Zgodno z Oryginałem:

Radca Sekretarz Stanu, Jenerał Brygady (podpisano) *Kossecki.*

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Niemcy.

z Wiednia 31 *Marca.*

Listy z Florencyi pod dniem 30 Marca

przyniosły nam naypożądańsze wiadomości o zdrowiu Cesarstwa Jch Mość. Dnia 15 był liczny ziazd u dworu, na ktorym więcey 500 osob było przedstawiooych Nayiaśnieyszym podróżnym. Tegoż dnia w wieczor przybył do Florencyi Xiąże *Metternich*.

W tych dniach ma tu nadeyść wiadomość o wyborze Arcy-Xiążęcia *Rudolfa* na dostoyność Arcy-Biskupa Ołomunieckiego. Wydatki tych wyborów dochodzą do 400 tysięcy złotych w biletach bankowych.

Hrabia *Winzingerode*, Minister pełnomocny Wirtembergski przy dworze naszym, dnia 26. p. m. wyiechał ztąd do Sztutgardu.

Jedna z gazet Paryzkich pomieściła następuiący *Biuletyn Aweyronski*: »Rocznica tragiczney smierci P. *Fualdesa* obchodzona była w Rodes przez towarzystwo wolnych mularzy, którego był on *Przewielebnym*; niewielmy co się działo na tem zgromadzeniu. Hołd ten oddany pamięci *Fualdesa*, przypomina życzenia oddawna powzięte przez przyiacioł iego. To iest zrobić składkę dla kupienia domu *Bankala* i zniesienia zupełnie tego przytułku zbrodni. Na mieyscu zaś tem wystawić skromny pomnik niesczęśliwemu, aby tym sposobem nayodlegleyszym czasom podać wiadomość i slady tey straszney zbrodni.

z Posiadłości Badenskich, 30 Marca.

Według ostatnich doniesień z Manheymu Sand iescze żyie. Powiadaią że biegły w sztuce Chirurgiczney przy Uniwersytecie Heydelbergskim Doktor *Chelius*, przywołanym został do Manheymu dla uczynienia operacyi. Sand tym czasem utrzymuie się pod nayścisleyszą wartą. Sledzenie tey sprawy odbywa się z naywiększą dokładnością i Wielki Xiąże naysurowiey zalecił Ministerstwu Sprawiedliwości, aby całą swoią na ten przedmiot zwróciło uwagę.

z Saxonii, 5 Kwietnia.

Wielki Xiąże Weymarski zawiadomił iuż wszystkie dwory Niemieckie o zamiarze swoim, niepozwalania inaczey odwiedzać Uniwersytetu w Jena, iak w skutek ukazania swiadectwa rządu z którego uczniowie przybywaią lub też zwierzchności mieyscowey o ich konduicie. Dla doprowadzenia do skutku takowego postanowienia, oczekuią tylko zgodzenia się Xiążęcia *Saxen Gotha*.

z Berlina, 6 Kwietnia.

Miasto tuteysze utraciło niedawno iedną z naydoskonalszych Artystek swoich. *Zuzanna Henri* z domu *Kodowiecka* dziedziczka talentów znakomitego Oyca swoiego, członka Akademii Królewskiey sztuk pięknych, umarła nagle dnia 27. p. m.

Francyia.

z Paryża, 2 Kwietnia.

Wdowa Marszałka *Brun* podała w tych dniach prozbę do Króla, napisaną przez Adwokata *Dupain* znaiomego z obrony Marszałka *Ney*. W prozbie tey między innem są następniące wyrazy: „Sprawiedliwość od tronu wypływa; a przeto udaię się do Króla po sprawiedliwe zadość uczynienie. Pod panowaniem W. K. M. domierzono nayczarnieyszego postępku. Jeden z pierwszych urzędników korony, ieden z Marszałków Francyi pozbawionym został życia w Avignon nayhaniebnieyszym sposobem. Cztery lata iuż upłynęło, a zbrodnia dotychczas zasłużoney nieodebrała iescze kary. Wyrzucanoby mnie zapewna aż nadto długie milczenie, gdyby niebyło wiadomem wszystkim, że przez ten przeciąg czasu duch stronnictwa pozbawiał wszelkich sposobów usprawiedliwienia się. A tak Nayiaśnieyszy Panie teraz stawam przed Tabą i proszę o sprawiedliwe ukaranie zabóyców męża moiego i zaśmierć mu zadaną i za naygrawania się na iakie wystawione były zwłoki iego, oraz za fałszywe obwinienie o samobóystwo. Oto sprawiedliwość której się domagam od Króla, od iego Ministrów, od Izb i od całego narodu. Żądam aby głos wszystkich poczciwych i dobrze myślących ludzi połączył się z moim, i aby echo powtórzyło powszechne wołanie *»sprawiedliwość! sprawiedliwość!«* — Pani *Brun* domaga się naprzod aby wizerunek iey małżonka znowu był umieszczony w sali Marszałków, powtóre aby Król roskazał wyśledzić tę sprawę nie na mieyscu gdzie wzięła początek; lecz w Paryżu, gdzie się spodziewa znaleść sędziów bezstronnych.

Angliia.

z Londynu, 29 Marca.

»Gdy Porucznik *Makenzie*, który niedawno posłany był na wyspę Stey Heleny, obeymówał służbę przy Nap: Bonapartym, chciał się na ocznie przekonać o iego bytności w domu; lecz że mu niechciano drzwi do gabinetu otworzyć; sam więc to uczynił. — Widząc go Bonaparte spytał, czego chce, i dodał» — Nie życzę sobie wcale widzieć tu WPanów.« Porucznik zaś na to — Ale ia życzę sobie widzieć Pana Jenerała.«

W rocznicę bitwy pod Waterloo strzelano na okrętach przy wyspie Stey Heleny stoiących Słysząc strzelanie *Bonaparte*, spytał stoiącego przed domem Podofficera, coby to znaczyło?—Jest to rocznica bitwy pod Waterloo, odpowiedział;—»Byłżeś w tey bitwie?—Tak iest, Panie Jenerale.»

Dnia 25 wielki żelazny most w Soutwarck na Tamizie otwarty został. Budowę mostu rozpoczęto 1815 roku. Jest to dzieło mistrzowskie, iedyne w swym rodzaiu, a składa się z 3ch tylko arkad, i iest we wszystkich swych częściach z lanego żelaza. Waży 1,200,000 funtów. Arkada srzodkowa iest nayszersza podobno na całym świecie, albowiem 240 stop szeroka, dwie drugie maią po 210 stóp.—Akcioniści budowę tę przedsięwzięli, którym Parlament pewną opłatę mostową od przeieżdżaiących pobierać dozwolił. Że ziazd ku mostowi bardzo ścieśniony, iest zamiarem zrzucić kilka domów. W nocy 13 lamp z światłem gazowem cały most oświeca.

Hiszpania.

z Madrytu, 15 *Marca*.

Między przedmiotami w które się opatruie wyprawa maiąca ztąd wkrótce wyruszyć do Ameryki południowey, nieprzepomnianą iest drukarnia zupełna. Z liczby statków zakupionych u mocarstw zagranicznych wiele iuż przybyło do Kadyxu.

Słychać, że Król osobiście uda się do Kadyx, aby przed odbiciem wyprawy obeyrzał ią należycie.

Włochy.

z Florencyi, 22 *Marca*.

Wszyscy prawie członkowie ciała dyplomatycznego Wiedeńskiego znayduią się teraz w mieście tuteyszem. Cesarstwo Ich Mość maią z tąd wyiechać 29. b. m. a 2 Kwietnia stanąć w Rzymie. Z tamtąd Nayiaśnieyszy podróżny wyiedzie do Neapolu.— Xiąże *Kaunitz* znayduiący się teraz w Florencyi ma wyiechać poiutrze, razem z Xiążęciem *Metternich* do Rzymu, gdzie czynią przygotowania do nayświetnieyszych uroczystości.

Wyiazd Królestwa Ich Mość Neapolitańskich do Sycylii ma nastąpić w dniu 27 Czerwca.

Turcyia.

z Stambułu, 23 *Lutego*.

W tych dniach umarła młódsza Córka Sołtana imieniem *Hamida* niemaiąca iescze i roku od urodzenia. Wszyscy znakomitsi urzędnicy znaydowali się na obrzędach iey pogrzebu.

Zakupiono niedawno u Kommisyonerów Angielskich i Szwedzkich znaczną ilość kul i saletry dla arsenału Tureckiego.

Ameryka Północna.

W opisaniu podróży *Palmera* przedsięwziętey do Ziednoczonych Stanów, wykazane są następuiącym sposobem pensyie pierwszych Urzedników tamecznych. Prezydent pobiera rocznie 25,000, dollarów, Vice-Prezydent 5,000, Sekretarz Stanu i przychodów tyleż, Ministrowie pełnomocni 9,000, Członek Kongressu dziennie 8 dollarów, (dolar Amerykański iest nie co więcey od talara Saskiego). W tymże opisie znayduią się ciekawe wiadomości, o szybkim wzroście niektórych części Ziednoczonych Stanów, mniey ieszcze znanych. *Cincinnati* leżące 522 mil niżey *Pittsburga*, stanie się wkrótce iednem z wielkich miast Amerykańskich; teraz iuż liczy 8,000 mieszkańców. Wychodzą tam dwa Tygodniki, których drukuią po 1,500 exemplarzy. Na osady zdaie się naywłaściwsza prowincyia *Ohio* z pomiędzy wszystkich innych, położonych ku zachodowi od gór *Alleghany*. Sama nawet część tey prowincyi leżąca między rzekami *Miamis* i sięgaiąca od *Cincinnati* aż do ieziora *Erie*, iest iuż dosyć zaludniona, a *Palmer* twierdzi, że będzie niebawnie naybardziey kwitnącą i naylepiey uprawianą. Stolica Kentucka, *Lerington*, liczyła iuż r. 1817 6,600 mieszkańców, ma Kollegium, kilka Banków, sześć Kościołów i t. d. Roku 1773 był w tem mieyscu tylko zwierzyniec.

Amryka Południowa.

Rząd Hiszpański w *Lema* dowiedział się o losie większey części okrętów płynących z woyskiem z Europy, które statki powstańców zabrały. Nieszczęście to pogrążyło w smutku naygorliwszych stronników Królewskich. Sam Vice Król w *Peru* zupełnie wątpi o ocaleniu tego pięknego kraiu. Nie mógł wystawić woyska, mogącego się oprzeć powstańcom, a w tak przykrych okolicznościach spuszczał się iedynie na posiłki, spodziewane z Hiszpanii, które nie przybyły. Zawiedziony w tey nadziei, użył ostatniego srodka; napisał do pierwszych władz kraiowych przekładaiąc im grożące

niebezpieczeństwo, a gdy odtąd wszystko zależy od przychylności narodu, potrzeba więc, aby każdy powiat wystawił tyle woyska, ile tylko może, i posłał ie niezwłocznie do mieysc wskazanych. Zdaie się, iż kiedy dawnieysze podobne rozkazy nie miały pomyślnego skutku, i ten także równego dozna losu. Nie widać też, aby się brano gorliwie do zaciągania woyska w *Lima* i okolicach, gdzie iuż rozkaz Vice-Króla od nieiakiego czasu iest wiadomy. Lecz pomimo nawet naylepszey chęci mieszkańców, czegoż się może spodziewać rząd, zupełnie prawie ogołocony ze sposobów prowadzenia woyny? Wyprawa Jenerała *Ozorio* wycieńczyła skarb, którego nie ma czem zasilić. Codzień prawie rozchodzą się w *Lima* zatrważaiące pogłoski, iako to, iż eskadra powstańców pokazała się przy brzegach; że Jenerał *Saint-Martin* wszedł do prowincyi *Peru* i ciągnie ku *Lima*; iż w różnych mieyscach Powstały rozruchy, że ci, którzy ie wzniecili, nie taią się z swoiemi zamiarami uwolnienia kraiu z pod iarzma Hiszpańskiego i t. d. W tym stanie rzeczy, naybogatsze rodziny, unikaiąc bliskiego niebezpieczeństwa, chcą wynieść się z *Lima*, przynaymniey na czas nieiaki do północney Ameryki.

Lord *Cochrane* przybył dnia 4go Grudnia z Valparaiso do Santjago. Zapewne wkrótce obeymie dowództwo flotty Chiliyskiey. Okrętom kupieckim zbywa zupełnie na maytkach, ponieważ wszyscy chcą przyiąć służbę pod *Cochranem*.

Gdy Jenerał *Jackson* przybył do Nowego-Yorku i do Filadelfii, przyymowano go w obu tych miastach iak naylepiey. W sprawie o skazanie na śmierć Angików *Arbutnota i Armbristera* uznany został za niewinnego większością 107 głosów przeciw 63; toż samo z powodu zaięcia przez niego Pensacoli i twierdzy St. Marco, większością 100 przeciw 70 głosom. Oczekuią ieszcze postanowienia Senatu, który rzecz o przedsięwziętych przez niego środkach w woynie z pokoleniem Seminolów oddał pod rozwagę wydziału swego, z pięciu złożonego członków. Zdaie się iednak, że postanowienie Senatu nie będzie odmienne od postanowienia Jzby Reprezentantów.—Słychać, że Jenerał *Jackson* złoży dowództwo, i będzie Gubernatorem cywilnym w obu Florydach.

Dnia 4go spuszczono w Wasingtonie nowy okręt liniiowy 74 działowy.

ROZMAITOŚCI.

Długi Angielskie.

Wyrachowano teraz na nowo, iż gdyby z Angielskiego długu papierami bankowemi położono ieden funt szterling przy drugim, zakrytoby 4516 mil kwadratowych powierzchni. Licząc też samą summę w gwineach rozciągnęłaby się liniia na 10,000 mil długa. — w szylingach otoczyłaby całą ziemię blisko dziesięć razy, — w fenigach zas pociągnęłaby się liniia 17 razy od ziemi do Xiężyca a oprócz tego dwa razy ziemię a pięć razy Xiężyc otoczyćby mogła. Gdyby ten narodowy dług w złocie przenieść chciano musianoby użyć (rachuiąc na każdego po 40 funtów) 374,531 ludzi,—gdyby był w srebrze potrzebaby do tego więcey niż 5 millionów ludzi,—a więcey niż 262 milionów gdyby był w miedzi.—Dług ten przewożąc w złocie, napełnionoby wozów 7,401, na każdy po 2000 f. włożywszy, — na morzu zaś 9,365 statków. — Do przeliczenia ich w złocie, rachuiąc po 100 sztuk na minutę i odkładaiąc na to codziennie 12 godzin czasu; potrzebaby było więcey niż 27 lat, — a w fenigach blisko 7000,— a tak gdyby tę pracę przy stworzeniu swiata rozpoczęto, nie dokończonoby iey dotychczas.

Każda chociażby naymnieysza drobnostka znaydzie ludzi w szczególnym rodzaiu zastanawiaiących się nad nią, — a sprawiedliwe zadziwienie czytelnika z tak bezużytecznego a mozolnego kałkułu ustąpi — gdy sobie przypomnieć zechce iż znaleźli się tacy, którzy nietylko wiersze ale nawet i litery dzieł niektórych a często i pomiernych pisarzy, wyrachowali. (*)

(*) Niektóre duchowne dzieła co do litery są wyrachowane, — Rymotworcze Kalderona i Lopes de Wegi, podiegły również temu szczególnemu w swoim rodzaiu badaniu.

w Petersburgu
w drukarni woienney Głównego Sztabu JEGO CESARSKIEY MŚCI.